

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1970:4

Göteborg

Björlanda 207

Önnered 1²

Gravar jäå
Boplatsområde brå

Inv. nr. 48923

Fyndrapporter 1971

788/70

FIL. DR J. LEPIKSAAR
NATURHISTORISKA MUSEET
40050 GÖTEBORG
SWEDEN
TEL. 051-145609

GÖTEBORG, den 2. VI 1970

12
BJÖRLANDA 207

Till

Göteborgs Arkeologiska Museum

Osteologisk undersökning av brända benrester från

full Examen
F 6

12: S 79 (12:206) F 108 Trol. skadad brandgrav från

bronsålder eller järnålder - *n ö t k r e a t u r*: subproximal-
fragment av revben (costa sin.),
? fragment av armbågsbenet (ulna:
nedre del av corpus av yngre individ)

ca 100 obestämda fragment (incl skall-
taksrester och rörben, kan delvis vara
från människan men artsäkra karakter
saknas) av vilka ca 30 bitar är ca 1
cm i diameter, övriga 70 mindre

12: S 153 Boplats, troligen senneol.-bronsålder

F 2 - *s m å b o v i d* (får eller get): överarmsben (humerus
dext.: supradistalfragment av corpus),

F 5 - *s m å b o v i d* (får eller get): sesamben (os sesamoid,
troligen från articulatio metacarpo-
phalangea dig.III manus dext.)

ca 30 obestämda av storlek 1 - 0,2 cm i diameter

F 12 - 1 obestämd under 1 cm i diam.

F 23 - 1 obestämd flis något över 1 cm i diam.

F 26 - 7 obestämda bitar, något över - betydligt under 1 cm

F 27 - 1 obestämd rörbensskärva, något över 1 cm i diam.

F 29 - 1 obestämd, under 1 cm i diam.

F 32 - *n ö t k r e a t u r*: fragment av nedre ledrulle från
ett kanonben (troligen metacarpus)

4 obestämda (troligen dock härstammande från ovannämnda
kanonbenet), ca 1 cm i diam.

J. Lepiksaar

Riksantikvarieämbetet
Statens Historiska Museum
Storgatan 41, Stockholm Ö
Dnr 1012 a) 1972

Dnr 410/72/090 1 25 1972

Göteborgs arkeologiska museum
GÖTEBORG

Riksantikvarieämbetet får meddela, att riksantik-
varien vid föredragning den 10 oktober 1972
har beslutat, att fynden från undersökning av fornl.
12:S 153 Önnered, Björlanda sn, Göteborgs stad, Bo,
utförd av S Andersson

tillföres Göteborgs arkeologiska museum

Fynden har ~~ej~~^{XXXX} begärts av Eder.

~~Fyndet är inte förteckning över den kommer att över
sändas genom Statens Historiska Museum.~~

Stockholm den 10 oktober 1972

För riksantikvarieämbetet

Margareta Björnstad
Margareta Björnstad

Bilagor

12:S 153 ÖNNERED GÖTEBORG
GRAVAR FÖRROMERSK JÄRNÅLDER BOPLATSOMRÅDE BRONSÅLDER

12:S 153 ÖNNERED GÖTEBORG GRAVAR FÖRROMERSK JÄRNÅLDER BOPLATSOMRÅDE BRONSÅLDER

Gravar från förromersk järnålder belägna inom ett boplatssområde med bla härdar, stolphål och avfallsgropar från bronsåldern. En grav är C^{14} -daterad till 100 f.Kr. Tre av boplatssanläggningarna har C^{14} -daterats till 1245 f. Kr., 950 f.Kr. respektive 760 f.Kr.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Läge: Önnered 1:2, Björlanda, Göteborgs stad.

Grävningssorsak: Planerat vägbygge.

Grävningstid: 14 augusti - 9 september 1969, delvis parallellt med undersökningen av 12:S 79 samt 24 - 28 augusti 1970.

Antal timmar: 164 arkeologtimmar i fält, 90 grovarbetstimmar och 16 maskintimmar.

Undersökt yta: Provområde: 1 200 kvm, gropar och schakt: 35 kvm, avbaning: 800 kvm, konstruktionsgrävning 360 kvm.

Platsledare: S. Andersson, GAM.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

Benbestämningar har utförts av fil.dr. J. Lepiksaar och fil.kand. Jan Ekman vid Naturhistoriska museet i Göteborg. Samtliga ben har undersökts. (Exkurs 1).

C^{14} -analyser har utförts av Laboratoriet för radioaktiv datering i Stockholm. Fyra kolprover har daterats (från anläggning 2, 16, 24 och 40). (Exkurs 2).

TOPOGRAFI

Undersökningsområdet låg vid östra sidan av den nordsydgående Sörredsdalen, i västra kanten av ett större sammanhängande bergsområde (fig 1). Området utgjordes av en barrskogsbevuxen sandig

dalgång, som sluttade svagt neråt mot sydväst. Dalgången, som var skyddad av relativt höga berg i nordväst och sydost och genomranns av en liten bäck, hade troligen, åtminstone delvis, tidigare varit röjd. Området låg mellan 29 och 35 m över havet.

UTSEENDE FÖRE UNDERSÖKNING

Vid 1964 års inventering upptogs inom området en som fornlämning osäker höglignande lämning med fornlämningsnumret 12:207. Denna var troligen identisk med en vid GAM tidigare registrerad anläggning, i vilken, enligt sägnen, en ihjälstucken skraddare skulle vara begravd.

Någon boplats var tidigare inte känd inom området.

Den höglignande lämningen var ca 6 m i diam och 0,4 m hög med en 2,5 x 1,5 m stor grop i mitten.

ARBETSBESKRIVNING

Undersökningen påbörjades 1969 som en kontrollgrävning av den höglignande lämningen. Större delen av denna avtorvades och nergrävdes. Dessutom drogs ett 0,5 m brett schakt (schakt I) genom gropen och förhöjningen samt ett stycke utanför högen (fig 5). Härvid visade det sig att förhöjningen inte utgjorde någon fornlämning. Möjligen har gropen och förhöjningen runt denna uppkommit vid provgrävning för en eventuell grustäkt.

Vid denna kontrollundersökning påträffades i stället ett mörkt sotfärgat kulturlager innehållande keramik, brända ben, kol och slagen flinta samt under detta en nergrävning (anläggning 1).

Undersökningen utvidgades dels med ett schakt (schakt II) genom anläggning 1, dels med provgropstagning över en större yta för att erhålla utbredning och begränsning på det påträffade boplatsområdet. Dessutom grävdes ytterligare två schakt (schakt III och IV).

I en av provgroparna (provgrop 9) samt i ett av schakten (schakt III) påträffades en samling skörbrända stenar (anläggning 2). Ett 3 x 3 m stort område avtorvades och utgrävdes, varvid hela anläggning 2 samt anläggning 3 - 9 framkom. Dessa anläggningar utgrävdes helt eller delvis. Samtliga plan- och profilritades.

Eftersom kulturlager med keramik, brända ben och slagen flinta påträffades i samtliga provgropar och 9 anläggningar av olika slag framkommit inom den lilla yta som undersökts, beslöts att undersökningen skulle utvidgas. På grund av tidsbrist måste denna uppskjutas till följande år.

Under en kraftig storm hösten 1969 hade en stor del av träden på platsen vräkts omkull och rötterna ryckts upp. Resten av skogen hade fällts under vintern 1969 - 70.

När 1970 års grävning startade var området täckt av ris, stubbar och uppvräta rötter, vilket något försvårade den maskinavbaning med vilken årets undersökning började (fig 60).

En något större yta än den som täcktes av provgroparna från 1969 avbanades. Vid avbaningen togs kulturlagret bort över hela området. Inom somliga delar gick avbaningen endast ner till den yta, omedelbart under kulturlagret, i vilken mörkfärgningarna började framträda. På andra ställen gjordes en betydligt djupare avbaning.

Den avbanade ytan rensades aldrig upp. Endast de anläggningar, som syntes efter avbaningen framrensades. Planritning gjordes på alla och profilritning på samtliga utom anläggning 10 och 41. Hela anläggning 41 och allt utom en profilbänk i anläggning 56 utgrävdes med maskinen. Av de övriga anläggningarna grävdes som regel ena halvan relativt noggrant med liten spade och resten av anläggningen med stor spade. Gravarna fingrövdes i sin helhet.

Begränsningen på boplatsoområdet erhöles inte vid avbaningen. Planritningen ger troligen en något felaktig spridningsbild, eftersom flera mörkfärgningar säkerligen borttogs vid avbaningen utan att ha registrerats. Det är däremot inte troligt att några härdar eller gravar med mycket brända ben och kol försvann vid avbaningen.

GRÄVNING SLAKTTAGELSER

P r o v o m r å d e t (fig 2)

I dalgången runt omkring den höglignande lämningen upptogs 17 provgropar 0,5 x 0,5 m stora. De grävdes till ett djup av 0,5 - 0,8 m och visade en lagerföljd av överst ett 0,05 - 0,1 m tjockt torvlager ovanpå ett 0,25 - 0,65 m tjockt lager av mörkfärgad sand, ibland med kolbitar och skörbrända stenar, innehållande fynd av

keramik, brända ben och slagen flinta. Underst fanns ljus gulbrun sand utan fynd. I provgrop 9 innehöll den sotfärgade sanden en tät packning av troligen skörbrända stenar (anläggning 2).

FYNDTABELL

P r o v g r o p a r

Fynd nr	Provgrop nr	Ker. oorn. gr	Br. lera gr	Br. ben gr	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Anm.	
					st	gr	st	gr	art	st	gr		
:1-2	6	1	21		4	24							
:3-4	7	2	3	15									
:5-7	8	3	<1		2	7	4	12					
:8-9	9	4	2		1	1							
:10-11	10	5	2		2	8							
:12	11	6					2	5					
:13-17	12	7	3	<1	5	15	3	17	Avsl.m. ret.	1	<1	Br. ben obest.	
:18-20	13	8		3	1	<1			Avsl.av slip.? redsk.	1	1		
:21-24	14	9	14		1	2	31	16	Avsl.m. ret.	1	2		
:25-27	15	10	1		1	1	1	1					
:28	16	11			1	15							
:29-30	17	12	4						Knuta, fragm.	1	15		
:31	18	13			4	28							
:32-34	19	14	11				1	2	Avsl.m. ret.	1	8		
:35-36	20	17			6	24	2	7					
:37-38	21	16			2	2	7	45					
:39	22	15			1	12							
Summa:			61	18	<1	31	139	21 23	105		5	27	

S c h a k t e n (fig 3, 5)

Schakt I, 8,5 m långt (NV-S0), 0,5 m brett, grävdes som kontrollschakt genom den osäkra förhöjningen 12:207.

Schakt II, 3,3 m långt (VNV-0S0), 0,5 m brett, grävdes genom den vid ovannämnda kontrollundersökning framkomna mörkfärgningen, anläggning 1.

Schakt III, 15,5 m långt (VNV-0S0) 0,5 m brett, drogs från schakt II genom provgrop 7 till provgrop 9. Fortsättningen på den i provgrop 9 framkomna stensamlingen, anläggning 2, framträdde i schaktets väst-nordvästra del.

Schakt IV, 4 m långt (VNV-0S0), 0,5 m brett, drogs mellan provgrop 10

och 15.

Schakten visade i stort sett samma lagerföljd som provgroparna med ett kulturlager av växlande tjocklek, med oregelbunden undersida. Det är dock något osäkert om den svagt mörkfärgade sanden i schakt IV verkligen utgjorde ett kulturlager.

Fynden låg i den mörka sanden. De har i huvudsak hållits isär från de olika schakten, men fynd 1 är hopsamlat från schakt I och II samt den mellan- och omkringliggande 4 x 4 m stora nergrävda ytan (fig 5). En del av föremålen i fynd 1 kommer troligen från anläggning 1.

FYNDTABELL

S c h a k t

Fynd nr	Schakt	Ker.	Br.	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Anm.	
		oorn.	ben	st	gr	st	gr	art	st	gr		
:40-46	1	I + II + omr. närm. omkr.			54	299	30	160	knutor kärnavslag avsl.av slip.? redskap avsl.m.ret. flintst.m. retusch	2 1 1 5 1	194 5 <1 47 331	
:47	2	II		1								brända ben=får el. get
:48	4	I	13									
:49-53	23	III	51	1	23	213	13	104	avsl.m.ret.	2	20	br.ben obest.
:54-55	24	IV			2	4	7	109				
Summa:			64	2	79	516	50	373		12	598	

KULTURLAGRET

Hela det avbanade området täcktes av ett troligen upp till en halv meter tjockt kulturlager bestående av sotig sand med fynd. Vid maskinavbaningen plockades en del fynd från kulturlagret. Fynd 33 hopsamlades i den östra delen av området (ungefär öster om anläggning 1 och 11) och fynd 34 i den västra delen (ungefär väster om anläggning 1 och 11). Från kulturlagret i det 1969 nergrävda området omkring anläggning 2 kom fynd 27.

FYNDTABELL

K u l t u r l a g r e t

Fynd nr	Ker.	Br. lera	Br. ben	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta redskap			Övrigt	Anm.
	gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr		
:56-60 27	137		1	9	38	10	37	knuta	1	61		br. ben obest.
:61-69 33	210	418		20	203	19	86	kärna	1	13	rullsten, fragment, slipad? 1 st 64 gr	
								knuta	1	18		
								avsl.m. ret.spets fig 71	1	3		
:70-77 34	55	7		18	166	8	62	avsl.m. retusch	1	3		
								knacksten	1	142		
								knuta	1	21		
								avsl.m. flathuggn.	1	5		
								avsl.av slip.redsk. m.ret.spets fig 70	1	2		
S:a	402	425	1	47	407	37	185		9	268		

ANLÄGGNINGARNA

Inom området undersöktes 56 anläggningar. Dessa utgjordes av brandgravar (5 - 6 st), härdar (5 st), stolphål (4 st), runda stenpackningar (2 st), avfallsgropar? (2 st), en stor avlång mörkfärgning samt större och mindre runda, ovala och oregelbunda mörkfärgningar (36 st). (En mera detaljerad sammanställning finns i Sammanfattning).

Flintan i fynd 40 - 72 kan genom olyckshändelse på museet ha blivit sammanblandade.

ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

(Om ej annat anges se planritning fig 4 angående anläggningarnas form och läge)

ANLÄGGNING 1, AVFALLSGROP?

(fig 5, 6, 69)

Mörkfärgning, rund, 2 m diam, 0,7 m djup, med relativt flat botten (fig 5, 6). Denna låg 1,35 m djupt under markytan. Anläggningen bestod av sotig sand med enstaka kolbitar samt några små, delvis starkt vittrade, stenar. Den var klart begränsad mot omgivande gul sand. Anläggningens övre, ca 10 - 15 cm tjocka, del var omgiven av kulturlager, i vilken denna övre del kanske snarare ingick (fig 6).

Fynden låg spridda i hela anläggningen. Fynd 3 kom endast från anläggningen, fynd 5 dels från denna, dels från övriga delar av schakt II. Troligen kom också en del av föremålen i fynd 1 från denna anläggning (se schakten).

- :78 Fynd 3: keramik, oornerad 50 gr.
 :79-87 Fynd 5: keramik, ornerad, 3 gr (fig 69), keramik, oornerad 105 gr, brända ben 3 gr, kol 8 gr, flinta - kärnfragment 1 st 26 gr, kärna? 1 st, 37 gr, avslag med retusch? 1 st, 33 gr, obearbetade avslag 25 st, 59 gr, övrig 16 st, 284 gr.

Benbestämning: får eller get.

ANLÄGGNING 2, STENPACKNING

(fig 7, 8, 61, 65, 67, 68, 72)

Stenpackning, närmast rund, med ojämn begränsning, ca 2 m stor (fig 7, 8, 61). Ytan låg omedelbart under torven. Den bestod i mitten av en mycket tät packning av 0,1 - 0,3 m stora rundade och skarpkantade skörbrända stenar. Denna täta stenpackning var ca 2 x 1,5 m stor (NV-S0) och 0,2 m tjock. Mellan stenarna fanns sotfärgad sand. I ytterkanten låg några stora hålliknande stenar, 1 - 1,4 m långa, 0,4 - 0,5 m breda och 0,15 - 0,2 m tjocka. De låg dels något in över småstenspackningen, dels något under den. Dessutom stack de ut utanför småstenspackningen. Under stenpackningen fanns ett 0,1 - 0,2 m tjockt lager av sotig sand. Dess underkant ner mot underliggande ljusa sand var mycket oregelbunden och delvis något diffus (fig 8).

Fynden hopsamlades blandat från stenpackningen och från kulturlagret närmast utanför. Väl så mycket fynd låg utanför stenpackningen som i den.

- :88-101 Fynd 25: keramik, ornerad 15 gr (fig 65, 67, 68), keramik, oornerad 387 gr, bränd lera 3 gr, harts? <1 gr, brända ben 5 gr, kol 10 gr (skickat för C¹⁴-datering), förkolnat sädeskorn 1 st <1 gr, flinta - knuta 1 st, 45 gr, avslag med flathuggning 1 st, 7 gr (fig 72), avslag med retusch 5 st, 48 gr, obearbetade avslag 92 st, 560 gr, övrig 87 st, 380 gr, avslag? av kvarts 1 st, 16 gr, avslag av slipat redskap av bergart 1 st, 5 gr.

Benbestämning: nötkreatur.

C¹⁴-datering: 2 710 ± 160 BP = 760 f.Kr.

ANLÄGGNING 3, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 7, 42)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,15 m djup, med rundad botten och något diffus begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar. Ytan låg 0,4 m djupt under markytan.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 4, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 7, 43)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,07 m djup, med rundad botten och något diffus begränsning. Ytan låg 0,4 m djupt under markytan. Anläggningen bestod av sotig sand med enstaka kolbitar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 5, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 7, 44)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,2 m djup med rundad botten. Den södra väggen var brant, den norra sluttande. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar. Begränsningen var något diffus. Ytan låg 0,4 m djupt under markytan.

:102 Fynd 28: obearbetat flintavslag 1 st, 22 gr.

ANLÄGGNING 6, STOLPHÅL?

(fig 7, 17)

Mörkfärgning, endast delvis framtagen, men troligen rund, i ytan 0,35 m diam, avsmalnande neråt, upp till 0,4 m djup. Ytan låg 0,4 m djupt under markytan. Den bestod av sotig sand med kolbitar och två 0,05 m stora skörbrända stenar samt i södra kanten en kantställd sten, 0,1 m lång och 0,05 m bred. Botten var oregelbunden med diffus begränsning.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 7, STOLPHÅL?

(fig 7, 18)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam i ytan, neråt avsmalnande. Den var upp till 0,2 m djup med något oklar begränsning. Den låg under anläggning 2 med ytan troligen ca 0,4 m djupt under markytan. Den bestod av sotig sand med tre 0,1 - 0,15 m stora stenar i kanten. Två av dessa var kantställda och i varje fall en var starkt skörbränd.

:103-104 Fynd 31: keramik, oornerad 3 gr, kol 1 gr (bortkastat).
flinta, övrig 7 st, 3 gr.

ANLÄGGNING 8, STOR OREGELBUNDEN MÖRKFÄRGNING

(fig 7, 33)

Mörkfärgning, endast delvis framtagen. Den framtagna delen, vars yta låg 0,4 m djupt under markytan och som sträckte sig något in under anläggning 2, var 1,8 m lång (N-S) och 0,6 - 0,8 m bred. Den bestod av sotig sand med kolbitar och enstaka 0,05 m stora skörbrända stenar. Botten var mycket oregelbunden med något oklar begränsning, upp till 0,5 m djup. Fynden låg spridda i hela anläggningen.

:105-III Fynd 32: keramik, oornerad 43 gr, harts 1 gr, brända ben <1 gr, kol 3 gr, flinta - knutor
2 st, 94 gr, obearbetade avslag 10 st, 19 gr, övrig 13 st, 10 gr.

Benbestämning: obestämbart.

ANLÄGGNING 9, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 7, 45)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,35 m djup, med rundad botten och något oklar begränsning. Ytan låg 0,4 m djupt under markytan. Den bestod av sotig sand med kolbitar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 10, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,05 m djup, med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar samt en 0,1 m stor sten. Läget på planritningen fig 4 endast ungefärligt markerat. Profil ritades ej.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 11, GRAV (URNEBRANDGRAV)

(fig 11, 62, 63)

Grop, rund, 0,75 m diam och 0,2 m djup med klar begränsning. Den bestod av svart sotig sand med spridda brända ben (fynd 38) i hela gropen. I undre delen av gropen stod ett i det

närmaste helt lerkärl (fynd 73) vars undre halva stod ner i den underliggande gula sanden. I underdelen av gropen, runt lerkärllets övre del fanns en gles stenpackning av skarpkantade, starkt skörbrända 0,05 - 0,1 m stora stenar. En 0,12 x 0,18 m stor och 0,05 m tjock sten låg som täcksten direkt på lerkärllets mynning och hade troligen något skadat denna. Lerkärllet var fyllt med brända ben (fynd 73).

:112-114 Fynd 38: brända ben 80 gr +/gr F36

:113-116 Fynd 73: lerkärl 1 860 gr (fig 63), krukskärvor (troligen tillhörande lerkärllet) 19 gr, brända ben 1 200 gr, sten (täcksten) 1 030 gr.

Benbestämning: Kvinna, 40 - 60 år gammal.

ANLÄGGNING 12, GRAV? (BRANDGROP)

(fig 25)

Mörkfärgning, oregelbundet oval, 0,5 m lång (N0-SV), 0,25 m bred och 0,1 - 0,15 m djup med något oregelbunden botten, men klart begränsad. Den bestod av svagt sotfärgad sand och låg omedelbart intill, sydväst om anläggning 13 och delvis in under denna. Fynden låg spridda i mörkfärgningen.

:117-120 Fynd 50: keramik, oornerad 22 gr, bränd lera 8 gr, brända ben 2 gr, flinta övrig 2 st, 11gr.

Benbestämning: Människa.

ANLÄGGNING 13, HÄRD

(fig 25)

Härd, rund, 1 m diam och 0,4 m djup med klar begränsning. Den låg omedelbart intill anläggning 12, som den gick något in över samt anläggning 59, som skar in över härden. Den bestod i nordöstra delen av svagt sotfärgad sand och i sydvästra delen av svart sotig sand med kolbitar. Hela anläggningen var fylld med en mycket tät packning av skarpkantade, skörbrända 0,1 - 0,2 m stora stenar. I botten låg en 0,5 m stor skarpkantad sten.

:121 Fynd 49: kol 7 gr.

ANLÄGGNING 14, GRAV (BRANDGROP)

(fig 12, 13)

Mörkfärgning, oregelbunden, 1,8 x 1,25 m stor (Ö-V) och upp till 0,2 m djup med oregelbunden botten, men klart begränsad. Möjligen skulle mörkfärgningen istället kunna utgöras av fyra mindre, runda 0,5 - 0,8 m stora anläggningar omedelbart intill varandra. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar. Bronsfragmentet låg i den sydöstra delen (markerad på fig 4). De övriga fynden låg spridda i hela anläggningen med huvuddelen av de brända benen i norra och östra delen.

:122-126 Fynd 53: bronsbleck, fragment 1 st, 3 gr, keramik, oornerad 60 gr, brända ben 91 gr, flintavslag 1 st, 3 gr, flinta, övrig 15 st, 33 gr.

Benbestämning: Man, över 60 år gammal.

ANLÄGGNING 15, HÄRD

(fig 22)

Härd, rund, 0,8 m diam och 0,1 m djup med svagt rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svart sotig sand med stora kolbitar och glest liggande 0,05 - 0,15 m stora skörbrända skarpkantade stenar, främst i sydöstra halvan. Några få flintbitar låg i härden.

:127-129 Fynd 55: kol 16 gr, avslag av flinta 1 st, 11 gr, övrig flinta 1 st, <1 gr.

ANLÄGGNING 16, HÄRD

(fig 24)

Härd, rund, 1,1 m diam och 0,55 m djup, avsmalnande neråt, med rundad botten. Den var klart begränsad och bestod i övre delen i södra halvan av svagt sotfärgad sand, i övrigt av svart sotig sand med kolbitar. Hela härden var fylld med en tät stenpackning av skörbrända skarpkantade 0,05 - 0,3 m stora stenar. I nordvästra kanten låg en 0,4 m stor håll.

:130 Fynd 71: kol 15 gr.

C¹⁴-datering: 2 900[±]100 BP = 950 f.Kr.

ANLÄGGNING 17, STOR, DELVIS STENPACKAD, MÖRKFÄRGNING

(fig 31)

Mörkfärgning, som först tycktes vara rund, 1 m diam (se planritning fig 4), men som vid genomgrävning visade sig vara betydligt större. Dess yta i plan framtogs ej. Den var minst 2 m lång (N-S) och hade troligen sträckt sig längre norrut. Anläggningen var skadad i norr. Den var upp till 0,45 m djup med något oregelbunden botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med spridda kolbitar. Inom ett mindre, ca 0,5 m stort område, fanns en tät packning av 0,1 - 0,25 m stora skarpkantade stenar, i övrigt endast enstaka stenar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 18, GRAV (BRANDGRÖP MED HARTSTÄTAT KÄRL)

(fig 14 - 16, 64)

Mörkfärgning, rund, 0,5 m diam och 0,08 m djup med något oregelbunden, avrundad botten. Den var klart begränsad, men fortsatte norrut i en otydlig mörkfärgning, ca 0,5 m stor, bestående av svagt mörkfärgad sand med någon enstaka krukskärva med passning med den övriga keramiken. Troligen var denna norra svagare mörkfärgning utdragen från anläggningen vid avbaningen eller tidigare.

Anläggningen utgjordes av en grop bestående av svart sotig sand med enstaka några centimeter stora skörbrända stenar. I södra delen fanns en hartstättningsring, 0,15 m diam, vilken omgav en koncentration av brända ben. Sanden närmast utanför hartstättningsringen var svartare och sotigare än i övrigt. Omedelbart norr om hartstättningsringen låg en 0,15 m stor keramikkoncentration, bestående av delar av ett lerkärl med lock (fig 64), vilket troligen skadats vid maskinavbaningen. Några flintbitar, ett järnfragment samt några enstaka brända ben utanför hartsringen låg spridda i anläggningen.

:131-136 Fynd 39: järnfragment 1 st, 3 gr, keramik 106 gr (fig 64), brända ben 237 gr, harts 8 gr, flinta avslag 1 st, <1 gr, övrig flinta 2 st, 1 gr.

Benbestämning: Människa, troligen 40 - 60 år gammal.

ANLÄGGNING 19, RELATIVT STOR OREGELBUNDEN MÖRKFÄRGNING

(fig 46)

Mörkfärgning, oregelbundet avlägg, 1,75 m lång (N-S), 0,5 m bred och 0,2 m djup med avrundad botten och klar begränsning. Den låg delvis in under anläggning 24 och bestod av sotig sand med spridda fynd.

:137-140 Fynd 64: keramik 76 gr, brända ben 1 gr, flintavslag 1 st, 2 gr, övrig flinta 2 st, 4 gr.

Benbestämning: Obestämbar.

ANLÄGGNING 20, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 47)

Mörkfärgning, rund, 0,5 m diam och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och några krukskärvor. Den låg delvis ovanpå anläggning 60.

:141 Fynd 51: keramik 5 gr.

ANLÄGGNING 21, GRAV (BRANDGRÖP)

(fig 9)

Mörkfärgning, rund, 0,45 m diam och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den låg kant i kant med anläggning 22 och bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar, keramik och brända ben.

:142-143 Fynd 52: keramik 3 gr, brända ben 26 gr.

Benbestämning: Människa, troligen 40 - 60 år gammal, möjligen äldre.

ANLÄGGNING 22, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 9)

Mörkfärgning, rund, 0,35 m diam och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar. Den låg kant i kant med anläggning 21.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 23, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 34)

Mörkfärgning, närmast rund, 0,5 m diam och upp till 0,5 m djup med avrundat spetsig botten och klar begränsning. Den bestod av fläckig sotfärgad sand med enstaka kolbitar. Fynden låg spridda i anläggningen.

:144-147 Fynd 54: keramik 28 gr, harts 2 gr, flintavslag 1 st, 13 gr, övrig flinta 5 st, 17 gr.

ANLÄGGNING 24, GRAV (BRANDGROP)

(fig 10)

Mörkfärgning, rund, 0,75 m diam och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den låg delvis över anläggning 19 och bestod av svart mycket sotig sand med stora kolbitar och glest liggande skörbrända 0,05 m stora stenar. Brända ben och två små flintavslag låg spridda i mörkfärgningen.

:148-150 Fynd 65: brända ben 148 gr, kol 168 gr, flintavslag 2 st, 1 gr.

Benbestämning: Människa?

C¹⁴-datering: 2 050[±]100 BP = 100 f.Kr.

ANLÄGGNING 25, STOR OREGELBUNDEN, DELVIS STENPACKAD, MÖRKFÄRGNING

(fig 32)

Mörkfärgning, oregelbundet avlång, 2,3 m lång (N-S), 1,25 m bred och upp till 0,45 m djup med oregelbunden botten men med klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar. Inom ett 0,45 m stort område i södra delen fanns en stenpackning av skarpkantade skörbrända upp till 0,25 m stora stenar. Keramik och flinta låg spridd i anläggningen. Norra kanten var skadad av avbaningen.

:151-153 Fynd 67: keramik 3 gr, flintavslag 5 st, 5 gr, övrig flinta 3 st, 9 gr.

ANLÄGGNING 26 - UTGÅR

ANLÄGGNING 27, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING

(fig 48)

Mörkfärgning, oval, 0,6 m lång (NNV-SS0), 0,35 m bred och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 28, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 49)

Mörkfärgning, rund, 0,25 m diam och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 29, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 50)

Mörkfärgning, rund, 0,25 m diam och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svart sotig sand med kolbitar och flinta (fragment av en knacksten) ända ner i botten.

:154 Fynd 58: knacksten av flinta, fragment, frostsprängd 1 st, 58 gr.

ANLÄGGNING 30, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 35)

Mörkfärgning, oval, 0,5 m lång (NNV-SS0), 0,25 m bred och 0,05 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 31, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 35)

Mörkfärgning, oval, 0,75 m lång (NNV-SS0), 0,45 m bred och 0,25 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och en 0,15 m stor sten i botten. Fynden låg spridda i anläggningen.

:155-158 Fynd 57: keramik 34 gr, brända ben <1 gr, kol 3 gr, övrig flinta 3 st, 5 gr.

Benbestämning: Obestämbart.

ANLÄGGNING 32 - UTGÅR

ANLÄGGNING 33, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 36)

Mörkfärgning, oregelbundet avlång, 0,9 m lång (NNV-SS0), 0,4 m bred och 0,05 m djup med oregelbunden botten, men klart begränsad. Den bestod av svagt sotfärgad sand med några flintbitar.

:159-160 Fynd 56: flintavslag 1 st, 6 gr, övrig flinta 1 st, 6 gr.

ANLÄGGNING 34, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 51)

Mörkfärgning, rund, 0,3 m diam och 0,1 m djup med närmast spetsig botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar.

:161 Fynd 59: flintavslag 2 st, 2 gr.

ANLÄGGNING 35, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 52)

Mörkfärgning, rund, 0,4 m diam och 0,1 m djup med oregelbunden botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar. Några få fynd låg spridda i mörkfärgningen.

:162-163 Fynd 61: keramik 1 gr, flintavslag 2 st, 3 gr.

ANLÄGGNING 36, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 53)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av mycket svagt sotfärgad sand.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 37, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 54)

Mörkfärgning, rund, 0,4 m diam och 0,35 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar. I nordvästra kanten fanns tre skarpkantade 0,1 - 0,25 m

stora stenar, varav den största verkade kantställd. Fynden låg spridda i anläggningen.

:164-165 Fynd 62: keramik 8 gr, övrig flinta 3 st, 4 gr.

ANLÄGGNING 38, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 55)

Mörkfärgning, rund, 0,4 m diam i den framrensade ytan. Vid genomgrävning visade den sig vara större, upp till 0,65 m stor. Den var 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotfärgad sand med enstaka kolbitar. Några få fynd låg spridda i anläggningen.

:166-167 Fynd 60: keramik 4 gr, flintavslag 2 st, 3 gr.

ANLÄGGNING 39 - UTGÅR

ANLÄGGNING 40, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 56)

Mörkfärgning, rund, 0,7 m diam och 0,2 m djup med flat botten och klar begränsning. Den bestod av fläckig sotig sand med kolbitar. Några bitar keramik och flinta låg spridd i anläggningen.

:168-172 Fynd 63: keramik 5 gr, kol 4 gr, kärna av flinta 1 st, 19 gr, flintavslag 1 st, 3 gr, övrig flinta 2 st, 3 gr.

C¹⁴-datering: 3 195 ± 100 BP = 1 245 f.Kr.

ANLÄGGNING 41, STENPACKNING

Stenpackning, troligen ungefär rund, ca 2 x 2 m stor. Den framrensades aldrig i yta. Den utgrävdes helt med maskin. Profil ritades ej. Den utgjordes av en relativt tät packning av skarpkantade 0,1 - 0,4 m stora stenar samt någon enstaka större hällliknande 0,5 m stor sten. Stenarna låg i ett, eventuellt två lager. Mellan stenarna fanns sotig sand med enstaka kolbitar. Denna mörka sand fanns också i ett 0,1 - 0,2 m tjockt lager med oregelbunden undersida under stenpackningen. Stenarnas översida låg omedelbart under torven. Krukskärvor, brända ben och flinta låg spridda i den mörka sanden dels mellan stenarna, dels under dem.

:173-177 Fynd 36: keramik 280 gr, brända ben 1 gr, flinta - kärnavslag 1 st, 18 gr, avslag 10 st, 78 gr, övrig 4 st, 46 gr.

Benbestämning: Obestämbart. *y:174 ingår i F 38*

ANLÄGGNING 42, STOR OREGELBUNDEN MÖRKFÄRGNING
(fig 39)

Mörkfärgning, mycket oregelbunden, endast delvis framtagna i yta, begränsningen mot norr och nordost ej fastställd. Den framtagna delen var ca 3 m stor med oklar begränsning i ytan. En profil genom den sydvästra delen visade ett djup av 0,35 m. Botten var här rundad. Mörkfärgningen bestod av sotig sand med några skörbrända stenar och enstaka kolbitar. Keramik, bränd lera och flinta låg spridd i mörkfärgningen.

:178-181 Fynd 69: keramik 19 gr, bränd lera 17 gr, flintavslag 4 st, 11 gr, övrig flinta 5 st, 2 gr.

ANLÄGGNING 43, RELATIVT LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 37)

Mörkfärgning, närmast rund, 0,8 - 0,9 m diam och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand med spridda fynd. I nordvästra kanten låg en häll, 0,7 x 0,4 m stor och 0,1 m tjock. Den sotiga sanden gick delvis in under hällen.

:182-184 Fynd 46: keramik 7 gr, flintavslag 1 st, 1 gr, övrig flinta 3 st, 3 gr.

ANLÄGGNING 44, RELATIVT LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 38)

Mörkfärgning, rund, 0,9 m diam och 0,15 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den

bestod av svagt sotfärgad sand med några få fynd i.

:185-186 Fynd 70: keramik 1 gr, flintavslag 2 st, 2 gr.

ANLÄGGNING 45, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING

(fig 40)

Mörkfärgning, oval, 0,6 x 0,4 m stor (Ö-V) och 0,2 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand.

:187 Fynd 47: keramik 2 gr.

ANLÄGGNING 46 - UTGÅR

ANLÄGGNING 47, STOLPHÅL

(fig 19)

Stolphål, runt, 0,25 m diam och 0,6 m djupt med närmast flat botten och klar begränsning. Det bestod av svagt sotfärgad sand och var stensatt med skörbrända, skarpkantade 0,2 - 0,3 m stora stenar i kanten.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 48, STOLPHÅL

(fig 20)

Stolphål, runt, 0,3 m diam och 0,4 m djupt med rundad botten och något oklar begränsning. Det bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar. I övre delen fanns fyra skarpkantade 0,1 - 0,25 m stora stenar i kanten. Åtminstone en av stenarna var troligen skörbränd.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 49, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 57)

Mörkfärgning, troligen ursprungligen rund, 0,5 m diam. Den södra delen var skadad av djup maskinavbaning. Den var 0,3 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod överst av ett 0,05 m tjockt lager av sotig sand med enstaka kolbitar och därunder av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar.

:188 Fynd 44: övrig flinta 1 st, 1 gr.

ANLÄGGNING 50, RELATIVT STOR OVAL MÖRKFÄRGNING

(fig 26)

Mörkfärgning, närmast oval, 1,4 x 1 m stor (ungefär N-S), upp till 0,3 m djup med oregelbunden botten och klar begränsning. Den bestod i norra delen av svart sotig sand med enstaka kolbitar i botten, i övrigt av svagt sotfärgad sand, med spridda 0,05 - 0,2 m stora skörbrända stenar i hela anläggningen.

:189 Fynd 45: bränd lera 2 gr.

ANLÄGGNING 51, HÄRD

(fig 21)

Härd, rund, 0,85 m diam och 0,2 m djup med närmast flat botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och en relativt tät packning av skarpkantade skörbrända 0,05 - 0,2 m stora stenar, liggande i stort sett i ett lager. Södra delen av anläggningen var skadad av djup maskinavbaning.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 52, HÄRD

(fig 23)

Härd, rund, 1 m diam och 0,15 m djup med närmast flat botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand med mycket kol i och en relativt tät packning av skarpkantade skörbrända 0,05 - 0,2 m stora stenar, liggande i stort sett i ett lager.

:190 Fynd 40: kol 35 gr.

ANLÄGGNING 53, STOR MÖRKFÄRGNING AV OKLAR FORM
(fig 27)

Mörkfärgning, endast delvis framtagen i yta. Den framrensade södra delen var 2 x 1 m stor (Ö-V) med något oklar begränsning. Anläggningen hade ursprungligen sträckt sig längre norrut, men denna norra del var borttagen vid djup maskinavbening. Den var upp till 0,15 m djup med något oregelbunden botten och bestod av svagt sotfärgad sand med enstaka kolbitar och några spridda fynd.

:191-193 Fynd 41: bränd lera 13 gr, flintavslag 2 st, 3 gr, övrig flinta 1 st, 22 gr.

ANLÄGGNING 54, RELATIVT STOR OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 28)

Mörkfärgning, avlång, endast delvis framtagen i yta. Den framrensade södra delen var 1,25 m lång (N-S) och 0,55 m bred med något oklar begränsning. Den norra delen var skadad av djup maskinavbening. Vid genomgrävning visade den sig vara minst 1,5 m lång och upp till 0,25 m djup med något oregelbunden botten och klar begränsning. Anläggningen bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och några skörbrända 0,05 - 0,1 m stora stenar.

Inga fynd.

ANLÄGGNING 55, RELATIVT LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 41)

Mörkfärgning, oval, 1 x 0,4 m stor (NNV-SSO) och 0,1 m djup med flat botten och klar begränsning. Den bestod av svagt sotfärgad sand.

:194 Fynd 43: flinta, övrig 1 st, 3 gr.

ANLÄGGNING 56, STOR OVAL MÖRKFÄRGNING
(fig 30, 66)

Mörkfärgning, avlång, ca 6 x 2 m stor (NO-SV) med något oklar begränsning i yta, 0,15 m djup med närmast flat botten och klar begränsning mot underliggande gula sand. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och små skörbrända stenar och keramik och flinta spridd i hela mörkfärgningen. Hela anläggningen utgrävdes med maskin med undantag av en profilbänk, som handgrävdes.

:195-199 Fynd 37: keramik, ornerad 6 gr (fig 66), keramik, ornerad 271 gr, bränd lera 16 gr, flintavslag 12 st, 112 gr, övrig flinta 6 st, 250 gr.

ANLÄGGNING 57, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING
(fig 58)

Mörkfärgning, rund, 0,55 m diam och 0,25 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av fläckig sotig sand med enstaka kolbitar och några flintbitar.

:200 Fynd 68: övrig flinta 6 st, 5 gr.

ANLÄGGNING 58, AVFALLSGROP?
(fig 29)

Mörkfärgning, avlång, ca 3 x 1,5 m stor (NNO-SSV) med oklar begränsning i yta. Anläggningen kan ha varit större. Den var 0,2 m djup med närmast flat botten. Den bestod av sotig sand med enstaka skörbrända stenar. Ovanligt mycket fynd, främst flinta, fanns spritt i mörkfärgningen. Hela anläggningen utgrävdes ej.

:201-207 Fynd 72: keramik 51 gr, bränd lera 1 gr, flinta - knacksten, frostsprängd 1 st, 170 gr, kärnor 4 st, 160 gr, avslag med retusch 2 st, 15 gr, avslag 33 st, 213 gr, övrig 42 st, 69 gr.

ANLÄGGNING 59, LITEN RUND MÖRKFÄRGNING

(fig 25)

Mörkfärgning, rund, 0,2 m diam, och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den bestod av sotig sand och låg delvis över anläggning 13.

:208 Fynd 48: keramik 24 gr.

ANLÄGGNING 60, LITEN OVAL MÖRKFÄRGNING

(fig 59)

Mörkfärgning, oval, 0,7 x 0,25 m stor (Ö-V) och 0,1 m djup med rundad botten och klar begränsning. Den låg delvis under anläggning 20. Den bestod av sotig sand med enstaka kolbitar och spridda fynd.

:209-210 Fynd 66: keramik 2 gr, brända ben <1 gr.

Benbestämning: Obestämbart.

SAMMANFATTNING AV HELA FYNDMATERIALET FRÅN BOPLATS OCH GRAVAR

FLINTA

Knackstenar		3 st
Kärnor	Kärnor, hela och fragment	8 st
	Kärnavslag	2 st
	Knutor, hela och fragment	9 st
Kärnredskap, tillhuggna	Flintstycke med retusch	1 st
Kärnredskap, flathuggna	-	
Kärnredskap, slipade	-	
Obearbetade avslag		369 st
Avslagsredskap, tillhuggna	Avslag med retuscherad spets	1 st
	Avslag med retusch	19 st
Avslagsredskap, flathuggna	Avslag med flathuggning	2 st
Avslagsredskap, slipade	Avslag av slipat redskap med retuscherad spets	1 st
	Avslag av slipat? redskap	2 st
Övrig flinta		339 st

BERGART

	Avslag av slipat redskap	1 st
	Rullsten, fragment, slipad?	1 st

KVARTS

	Obearbetat avslag?	1 st
--	--------------------	------

ÖVRIGT

	Bronsfragment	1 st	3 gr
	Järnfragment	1 st	3 gr
	Keramik, ornerad		24 gr
	Keramik, ornerad (däribland ett helt lerkärl)		4006 gr
	Bränd lera		503 gr
	Brända ben		2459 gr
	Harts		11 gr
	Kol		350 gr
	Förkolnat sädeskorn	1 st	<1 gr

BESKRIVNING AV HELA FYNDMATERIALET FRÅN BOPLATS OCH GRAVAR

Bronsblecket (fynd 53) i anläggning 14 är fragmentariskt, vinkelböjt, 2,5 x 1,5 cm stort och 1 mm tjockt.

Järnfragmentet (fynd 39) i anläggning 18 är obestämbart, ca 2 cm stort.

Keramiken utgörs till största delen av ornerade små krukskärvor. Största skärvan är 8 x 10 cm stor. Godstjockleken varierar mellan 5 och 20 mm. Kantbitar finns. Flera olika kärlyper finns representerade, bla mycket stora kärl. Några krukskärvor verkar närmast vara av senneolitisk typ med stora magringskorn.

Sex små krukskärvor är ornerade. Två av dem har inristade linjer (fynd 25, anläggning 2), varav den ena har vinkelställda linjer (fig 68). En krukskärva är ornerad med falsk tvärsnodd (fynd 25, anläggning 2, fig 65) och en annan med två svagt böjda intryck-nagelintryck? (fynd 5, anläggning 1, fig 69). Två kantskärvor har genomgående hål, den ena fyra tätt sittande små hål i rad (fynd 25, anläggning 2, fig 67), den andra ett fragmentariskt litet hål strax under två parallella tätt liggande linjer - stämplade? (fynd 37, anläggning 56, fig 66).

Det hela lerkärlet (fynd 73, fig 63) i anläggning 11 är ornerat, 22 cm högt med utåtböjd mynningskant. Det har rundad bukprofil med största vidden ovanför mitten. Största diametern är ca 19 cm, mynningsdiametern ca 14 cm och bottendiametern ca 12 cm.

Det fragmentariska lerkärlet (fynd 39, fig 64) i anläggning 18 är ca 8 cm högt med rak mynningskant och med en horisontell vulst strax under mynningskanten. Omedelbart under vulsten sitter ett närmast horisontellt placerat, nitat öra. Av det förmodade locket i samma fynd finns endast några upp till 7 x 2 cm stora avrundat vinkelböjda fragment.

Bland de brända benen har både människo- och djurben kunnat identifieras.

Anläggning 11, fynd 38	människa, 1 individ, 20 - 40 år
Anläggning 11, fynd 73	kvinn, 1 individ, 40 - 60 år
Anläggning 12, fynd 50	människa
Anläggning 14, fynd 53	man, 1 individ, över 60 år
Anläggning 18, fynd 39	människa, 1 individ, 40 - 60 år

Anläggning 21, fynd 52	människa, 1 individ, 40 - 60 år, möjligen äldre
Anläggning 24, fynd 65	människa?
Anläggning 1, fynd 5	får eller get
Anläggning 2, fynd 25	nötkreatur
Schakt II, fynd 2	får eller get

Övriga ben har inte kunnat bestämmas.

Flintan, som till allra största delen är slagen, domineras av obearbetade avslag. Spånavslag saknas så gott som helt. Bland de få redskapen finns ett par flathuggna avslag (fig 72), samt två små avslag med retuscherad spets (fig 70, 71), varav det ena utgör fragment av ett slipat redskap (fig 70). Dessutom finns flera obestämbara kärnor och knutor.

SAMMANFATTNING OCH TOLKNING

Undersökningen omfattade 5 - 6 gravar belägna inom ett boplatsoområde med härdar, stolphål, stenpackningar, avfallsgröpar samt större och mindre oklara mörkfärgningar. Över hela området fanns ett upp till en halv meter tjockt kulturlager.

G r a v a r n a, 5 - 6 st (anläggning 11, 12?, 14, 18, 21, 24) var alla brandgravar. De utgjordes av brandgröpar under flat mark, i ett fall med ett lerkärl (anläggning 11) och i ett annat med ett harts-tätat kärl (anläggning 18) som benbehållare.

H ä r d a r n a, 5 st (anläggning 13, 15, 16, 51, 52) var runda, ca 1 m diam och mer eller mindre stenpackade. Minst två typer kunde urskiljas, varav den ena var djup med rundad botten och fylld med tät stenpackning (anläggning 13, 16) och den andra grund med flat botten och relativt tät stenpackning (anläggning 51, 52).

S t o l p h å l e n, 4 st (anläggning 6,7, 47, 48) var runda, 0,2 - 0,35 m diam och upp till 0,6 m djupa med stödpackning.

S t e n p a c k n i n g a r n a, 2 st (anläggning 2, 41) var i stort sett runda, 2 m diam, och bestod av tätt packade stenar i huvudsak i ett lager. De innehöll ganska mycket fynd.

A v f a l l s g r ö p a r n a ?, 2 st (anläggning 1, 58) utgjordes av 1 - 3 m stora ovanligt fyndrika gröpar.

S t o r a v l å n g m ö r k f ä r g n i n g, 1 st (anläggning 56), 6 x 2 m stor och 0,15 m djup, innehållande ganska mycket keramik och flinta.

S t o r a o v a l a o c h o r e g e l b u n d n a m ö r k f ä r g n i n g a r, 8 st (anläggning 8, 17, 19, 25, 42, 50, 53, 54), som var ca 1,5 - 2,5 m stora och 0,15 - 0,5 m djupa. I två av dem (anläggning 17, 25) fanns inom ett ca 0,5 m stort område en tät stenpackning.

S m å r u n d a o c h o v a l a m ö r k f ä r g n i n g a r, 28 st (anläggning 3 - 5, 9 - 10, 20, 22 - 23, 27 - 31, 33 - 38, 40, 43 - 45, 49, 55, 57, 59 - 60), som regel 0,2 - 0,5 m stora, enstaka upp till 1 m stora och 0,05 - 0,5 m djupa.

Bland de oklara större och mindre mörkfärgningarna finns några som möjligen kan tolkas som gravar, men de innehöll endast enstaka obestämbara brända ben. Huvuddelen av dessa oklara mörkfärgningar utgörs troligen av boplatsrester.

DATERING

B o p l a t s e n kan i huvudsak dateras till bronsåldern. Tre av de anläggningar som tolkats som boplatsrester har C¹⁴-daterats till denna tid, 1 245 f.Kr. (anläggning 40, liten rund mörkfärgning med litet flinta och keramik), 950 f.Kr. (anläggning 16, härd) och 760 f.Kr. (anläggning 2, stenpackning). (Exkurs 2).

Flintan, bla de flathuggna redskapen (fynd 34, kulturlagret och fynd 25, anläggning 2, fig 72) och de retuscherade spetsarna (fynd 33, 34, kulturlagret, fig 70, 71) kan mycket väl höra hemma i bronsåldern. Frånvaron av spån i avslagsmaterialet kan också tyda på bronsålder.¹⁾

Den ornerade, liksom möjligen också den oornrade, keramiken ger en antydning om att platsen möjligen var bebodd redan under yngre stenålder.

I närheten av denna boplats låg den av Göteborgs arkeologiska museum 1969 undersökta boplatsen vid Röra, vilken daterats till yngre bronsålder.²⁾

G r a v a r n a tillhör troligen i huvudsak förromersk järnålder. En av dem (anläggning 24 har C^{14} -daterats till 100 f.Kr. Exkurs 2). Lerkärlet i anläggning 11 (fynd 73, fig 63) tillhör likaså troligen förromersk järnålder, medan det lilla lerkärlet med lock i anläggning 18 (fynd 39, fig 64) möjligen kan vara yngre.

SUMMARY

Settlement site with graves situated in a little sandy dell on the east side of the large Sörred Valley in Björlanda on the island of Hisingen in the Gothenburg area (Fig 1).

The 5 to 6 graves were made up of cremation pits showing no visible structure above ground. In one grave, the bones were placed in a well-preserved earthenware pot (Figs. 62 & 63), and, in another, in a resin caulked vessel. In the latter grave there was also an accompanying vessel (Fig. 64). One of the graves (structure 24) has been dated by C^{14} to 100 B.C.

The settlement site consisted of a maximum half meter thick occupation layer containing flint and pottery. Right underneath, 50-odd structures of various kinds were found, consisting of hearths, post-holes, stone packings (Fig. 61), rubbish pits (?), and a large oblong dark patch along with several other larger and smaller ones, round, oval or irregular in shape. Three of the settlement structures have been dated by C^{14} to 1 245 B.C. (structure 40), 950 B.C. (structure 16) and 760 B.C. (structure 2).

S. Andersson

Litt:

- 1) Se t ex Andersson, S. Fornlämning nr 12:S 79 inom Göteborgs stad. Fyndrapporter 1970. Göteborg 1970. Sid 373 och Stjernquist, B. Beiträge zum Studium von bronzezeitlichen Siedlungen. Lund 1969. Sid 115.
- 2) Andersson, S. Fornlämning nr 12:S 79 inom Göteborgs stad. Fyndrapporter 1970. Göteborg 1970.

LAGERBETECKNING

1. Torv
2. Svart sotig sand
3. Sotig sand
4. Svagt sotfärgad sand
5. Fläckig sotig sand
6. Brunfläckig sand
7. Gul sand
8. Gul något grusig sand

DESCRIPTION OF LAYERS

1. Turf
2. Black sooty sand
3. Sooty sand
4. Faintly soot-coloured sand
5. Stained sooty sand
6. Brown-stained sand
7. Yellow sand
8. Yellow slightly gravelly sand

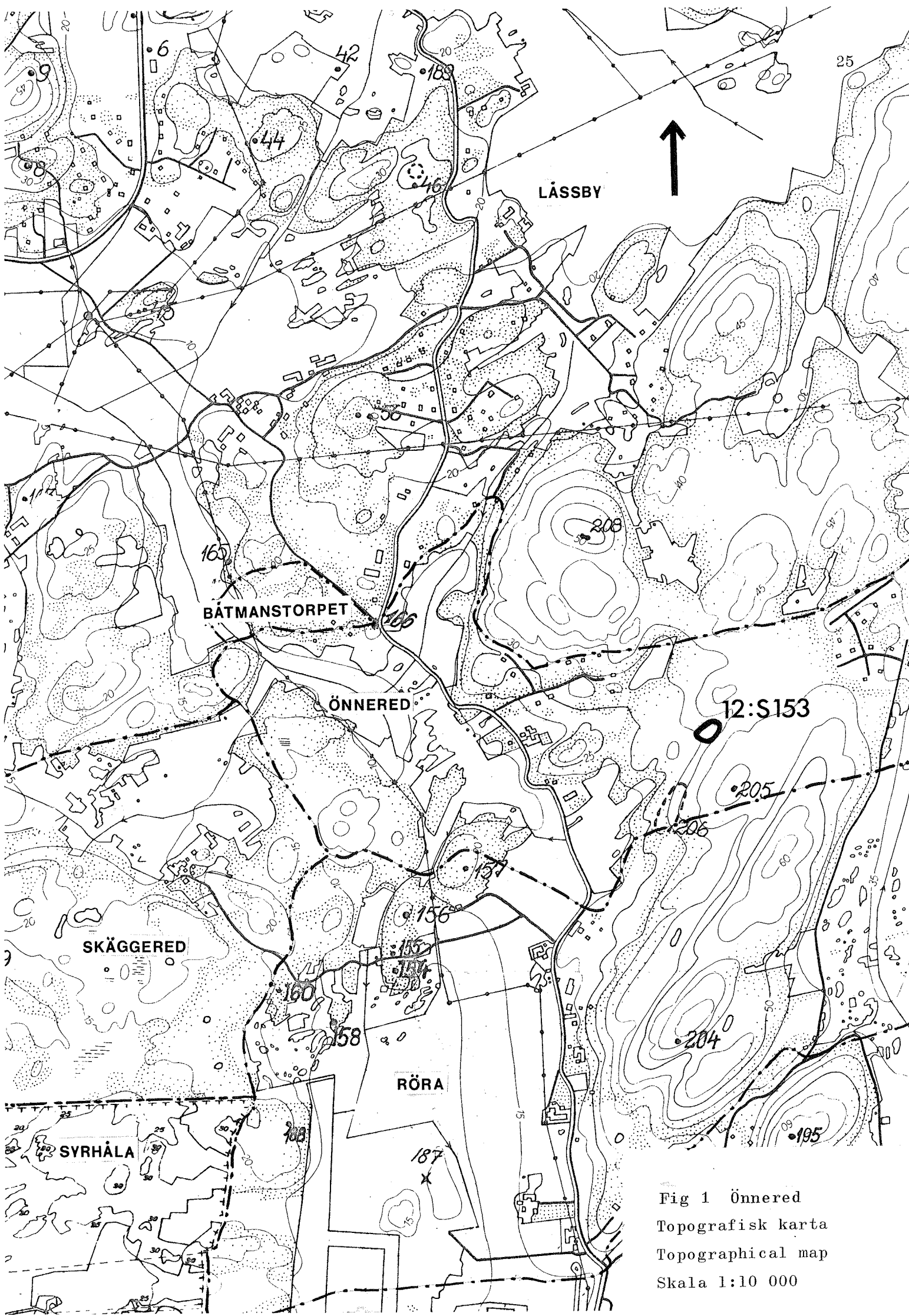
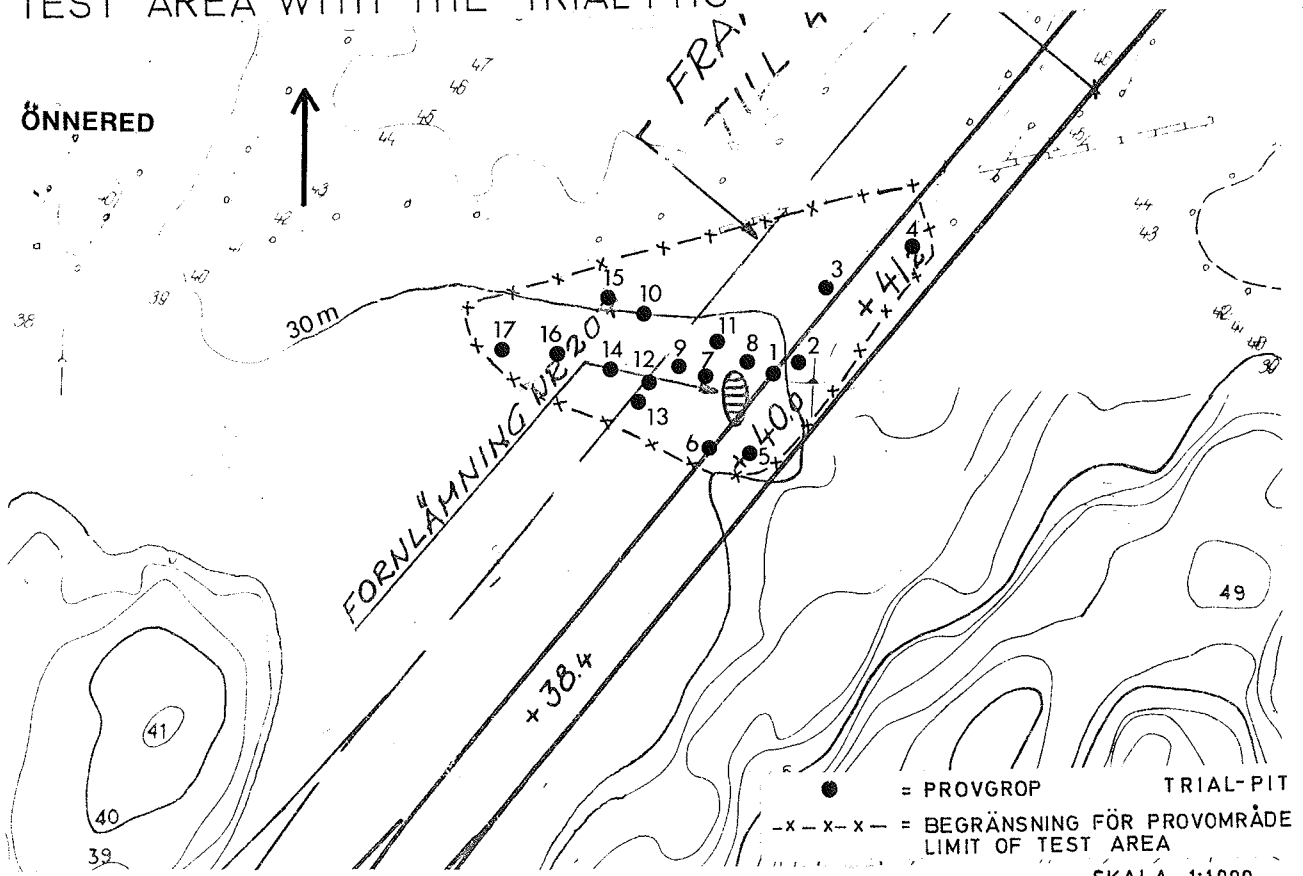

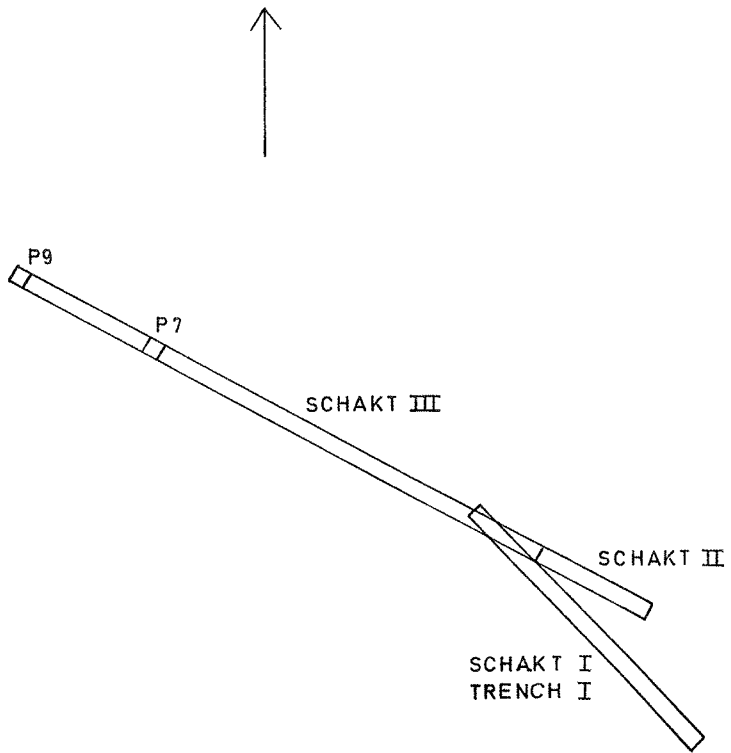
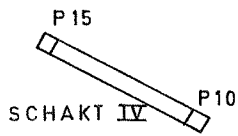
Fig 1 Önnered
Topografisk karta
Topographical map
Skala 1:10 000

PROVOMRÅDET MED PROVGROPARNA
 TEST AREA WITH THE TRIAL-PITS

SKALA 1:1000
 FIG 2

SCHAKTEN PLAN THE TRENCHES PLAN

SKALA 1:200
 FIG 3

PLANRITNING (ÖVER ALLA ANLÄGGNINGAR + AVBANINGSYTANS GRÄNSER)
 PLAN OF ALL THE STRUCTURES AND THE LIMITS OF THE STRIPPED AREA

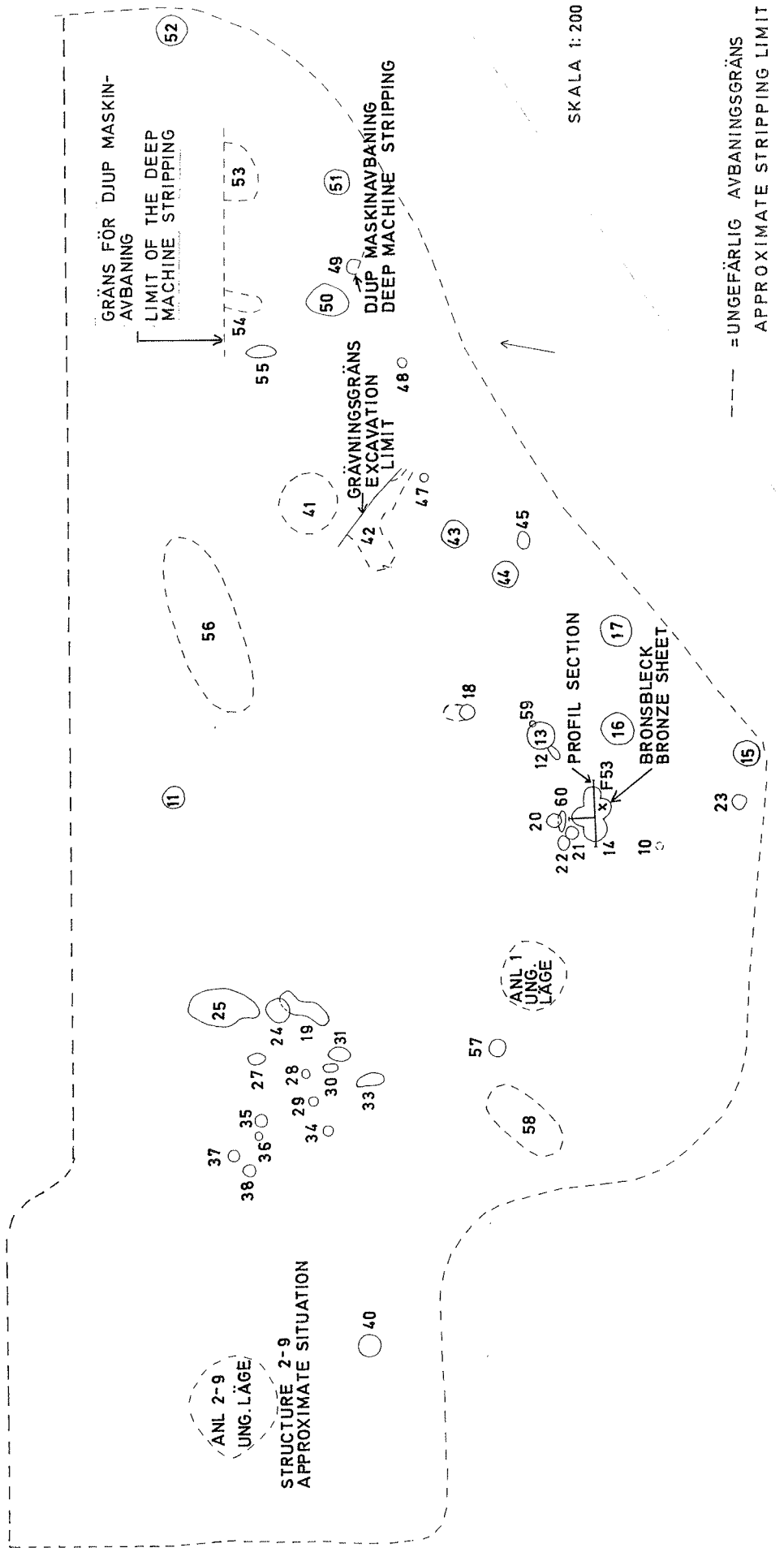
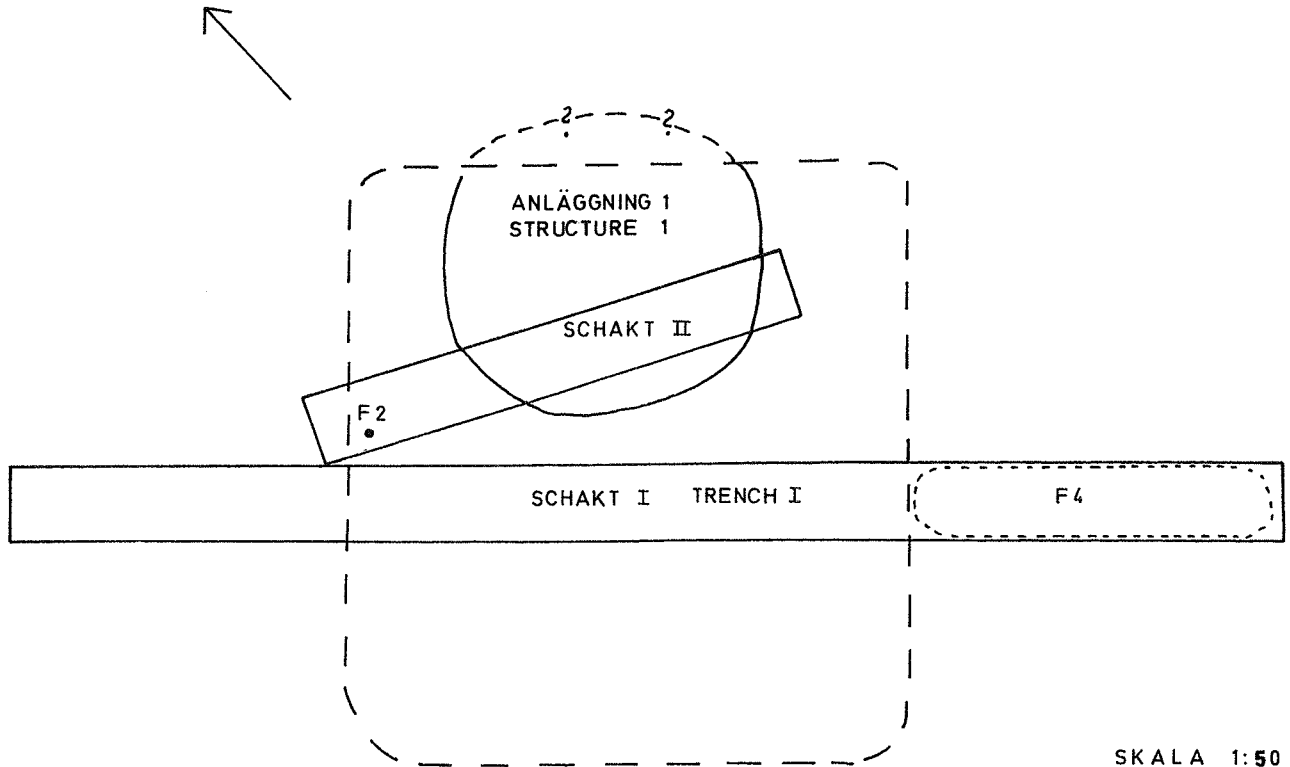

FIG 4

ANLÄGGNING 1 PLAN
STRUCTURE 1 PLAN

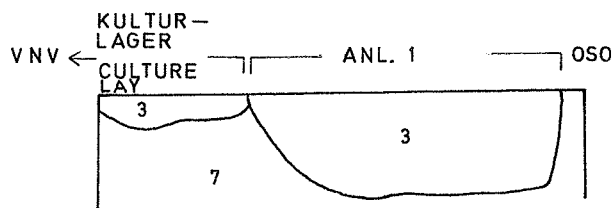

— — — BEGRÄNSNING FÖR NERGRÄVD YTA
LIMIT OF AREA LOWERED THROUGH EXCAVATION

SKALA 1:50

FIG 5

ANLÄGGNING 1
STRUCTURE 1
SCHAKT II PROFIL
TRENCH II

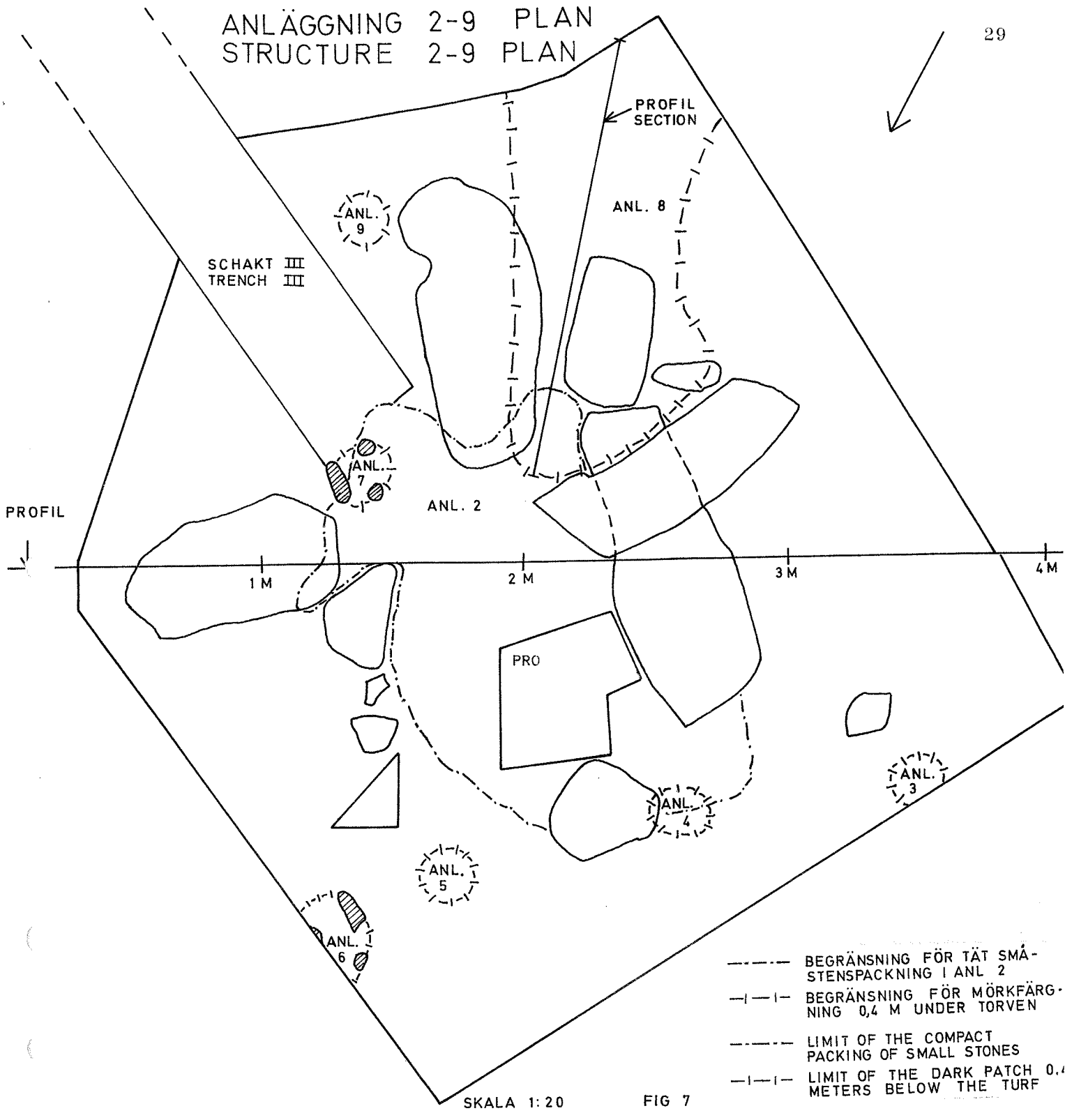

SKALA 1:50

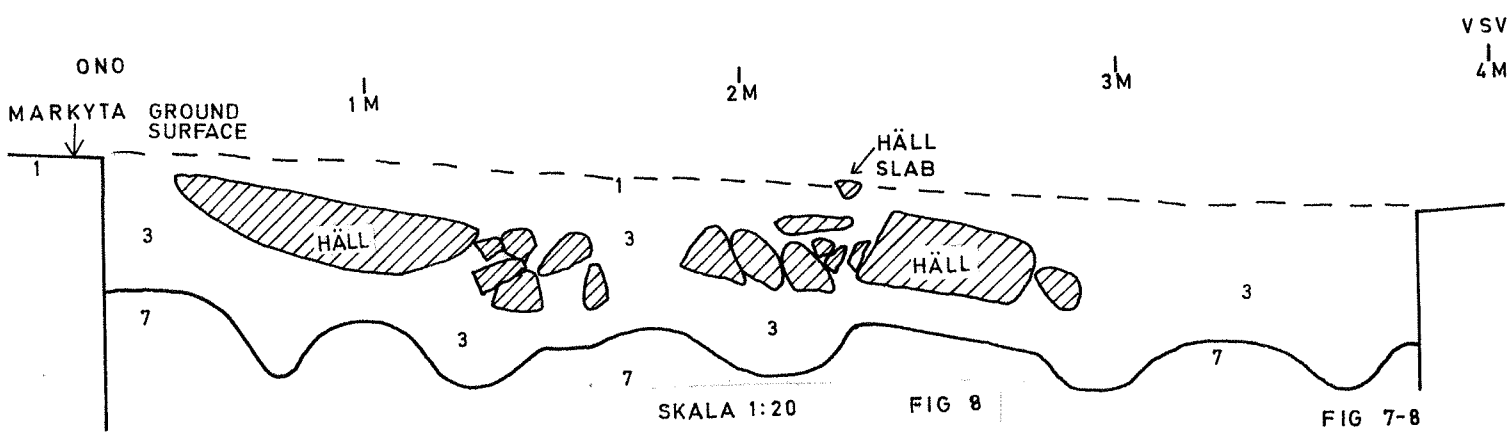
FIG 6

FIG. 5-6

ANLÄGGNING 2-9 PLAN
STRUCTURE 2-9 PLAN

PROFIL GENOM ANL. 2 SECTION ACROSS STRUCTURE 2

GRAVAR GRAVES

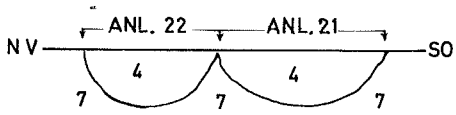

FIG 9

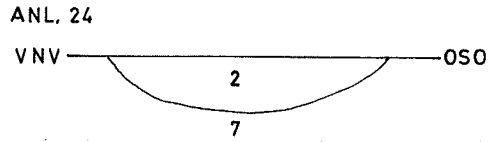

FIG 10

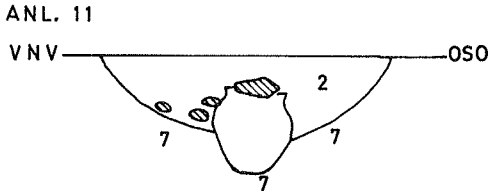

FIG 11

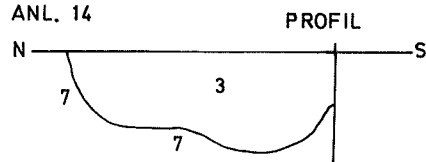

FIG 12

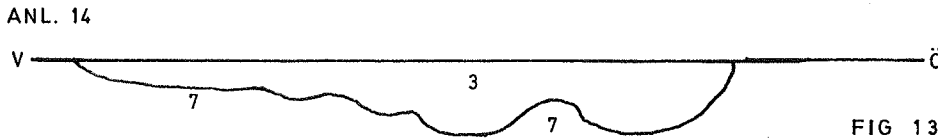

FIG 13

SKALA 1:20

ANL. 18

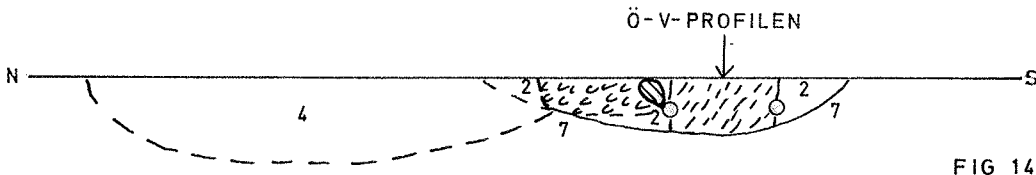

FIG 14

ANL. 18
PLAN

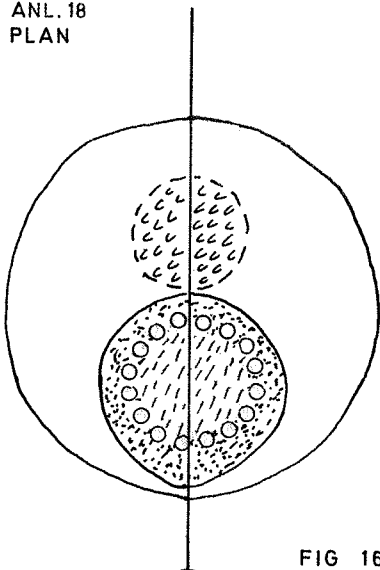

FIG 16

ANL. 18

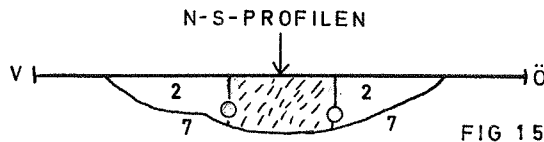

FIG 15

- //// = BRÄNDA BEN-KONCENTRATION
- //// = KERAMIKKONCENTRATION
- = HARTSTÄTNINGSRING
- /// = MYCKET SVART OCH SOTIG MO
- //// = CONCENTRATION OF CREMATED BONES
- //// = CONCENTRATION OF POTTERY
- = RESIN CAULKING
- /// = VERY BLACK AND SOOTY SAND

STOLPHÅL POST-HOLES

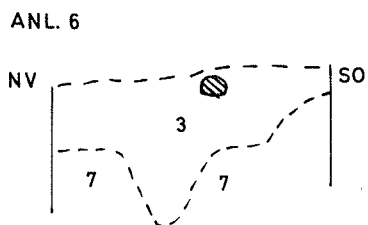

FIG 17

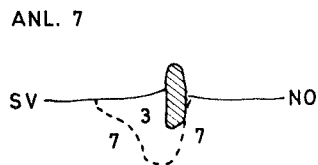

FIG 18

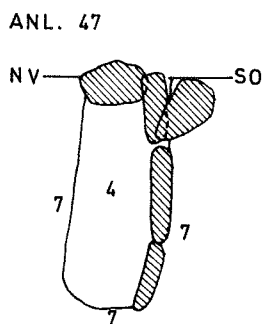

FIG 19

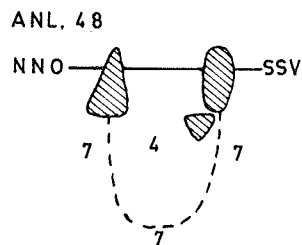

FIG 20

HÄRDAR HEARTHS

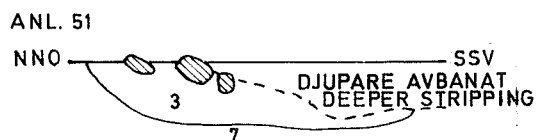

FIG 21

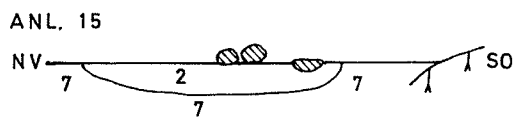

FIG 22

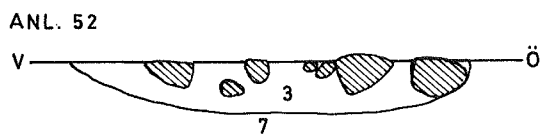

FIG 23

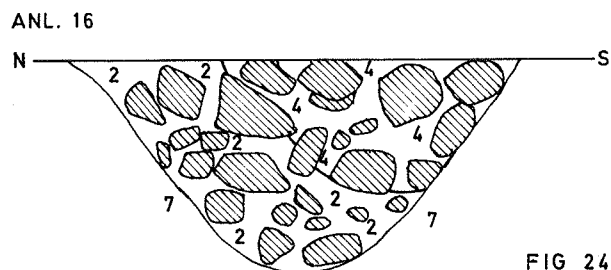

FIG 24

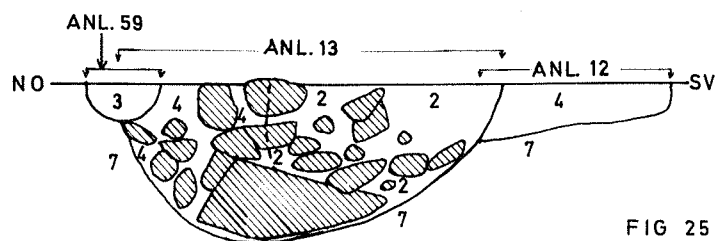

FIG 25

SKALA 1:20

FIG 17-25

STORA, MER ELLER MINDRE OREGELBUNDNA, MÖRK-FÄRGNINGAR
LARGE, RATHER IRREGULAR DARK PATCHES

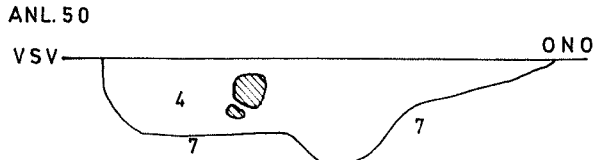

FIG 26

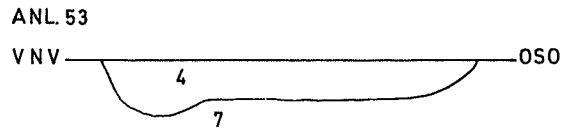

FIG 27

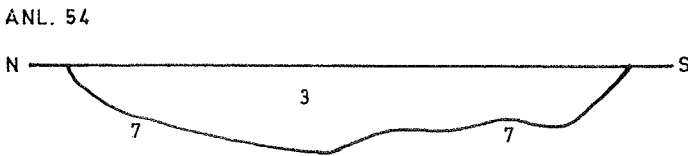

FIG 28

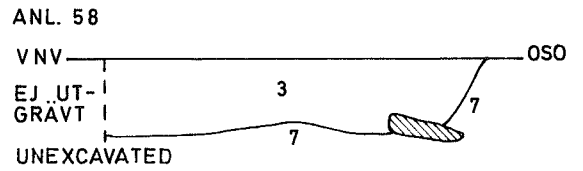

FIG 29

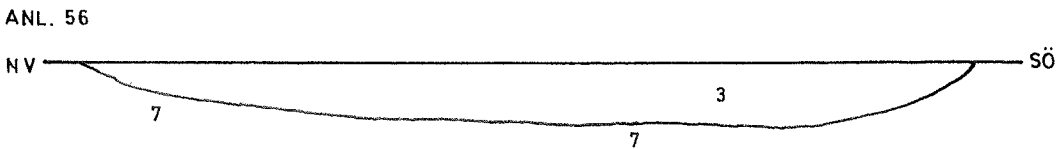

FIG 30

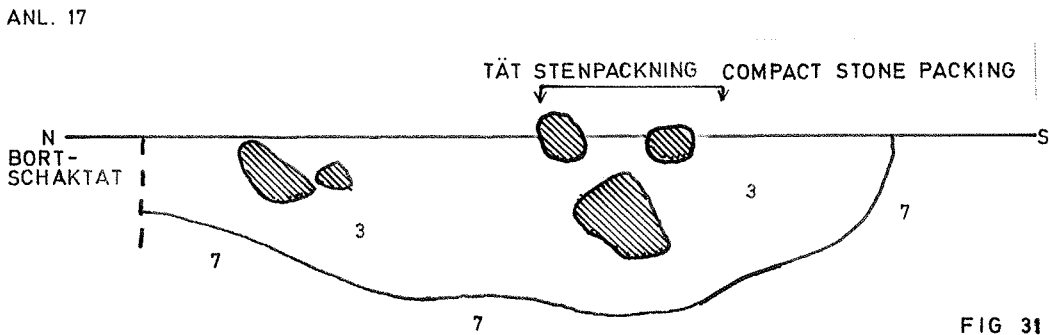
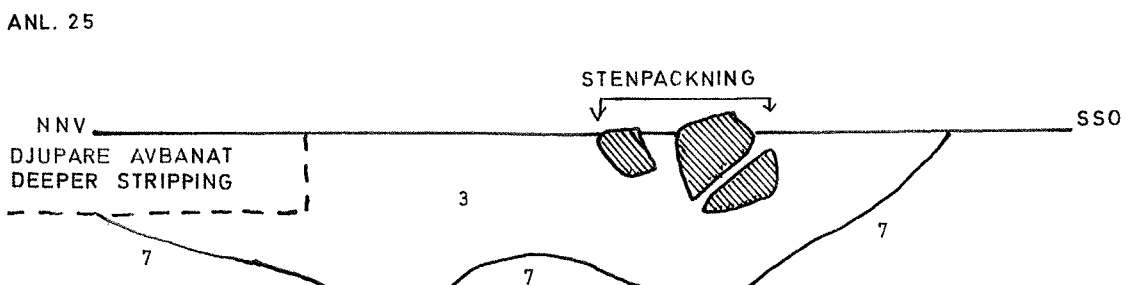

FIG 31

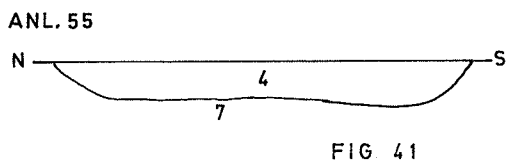
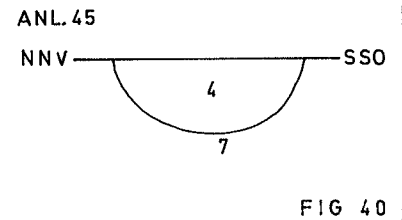
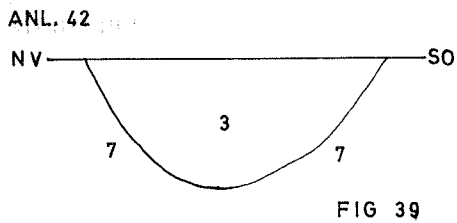
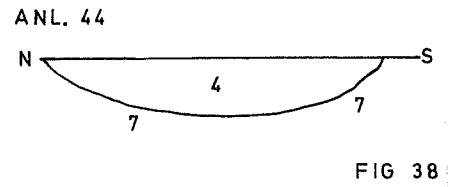
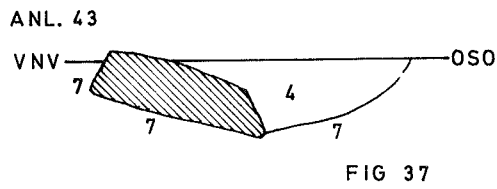
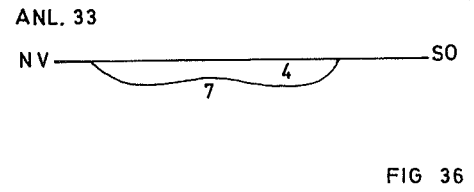
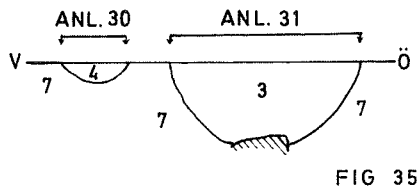
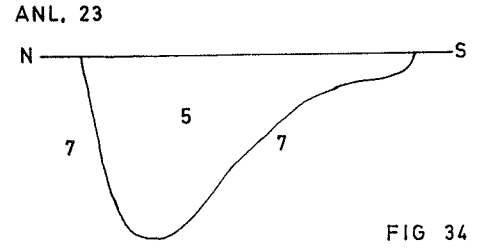
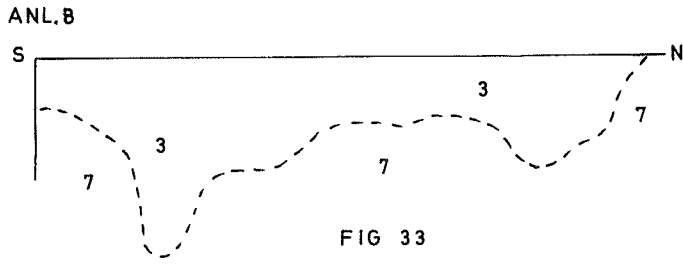

SKALA 1:20

FIG 26-32

FIG 32

STÖRRE OCH MINDRE MÖRKFÄRGNINGAR LARGER AND SMALLER DARK PATCHES

SKALA 1:20

FIG 33-41

SMÅ RUNDA OCH OVALA MÖRKFÄRNINGAR
 SMALL DARK PATCHES, ROUND AND OVAL

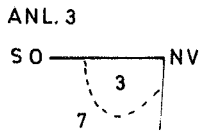

FIG 42

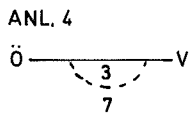

FIG 43

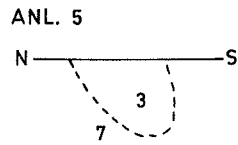

FIG 44

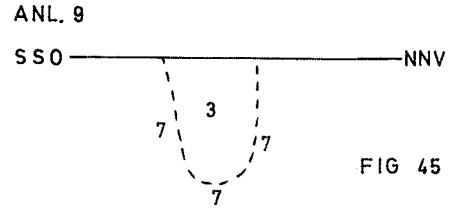

FIG 45

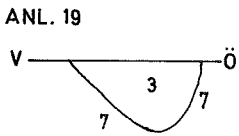

FIG 46

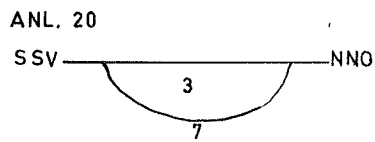

FIG 47

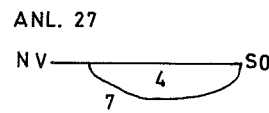

FIG 48

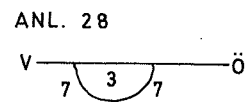

FIG 49

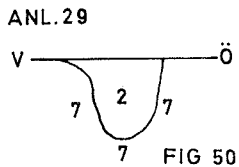

FIG 50

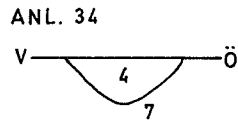

FIG 51

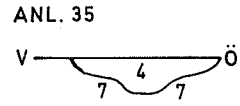

FIG 52

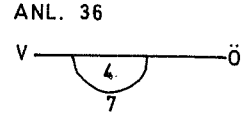

FIG 53

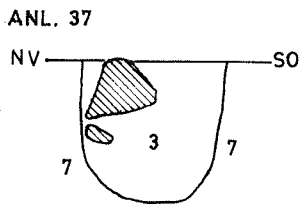

FIG 54

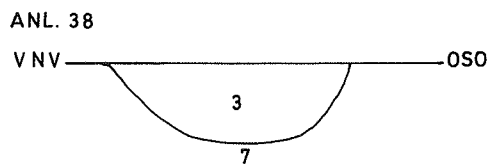

FIG 55

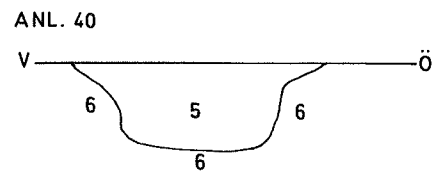

FIG 56

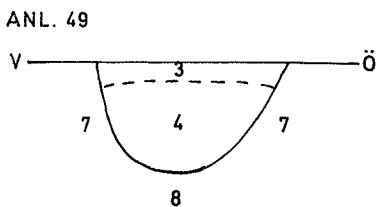

FIG 57

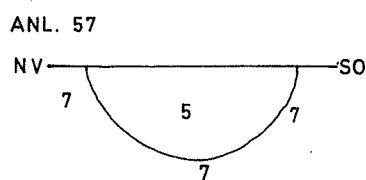

FIG 58

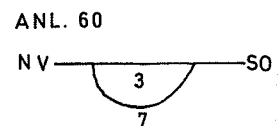

FIG 59

Fig 60 Önnered

Del av undersökningsområdet under maskinavbaning. Från norr.
Machine stripping of part of the excavation area. View from the north.

B5918

B5919

Fig. 61

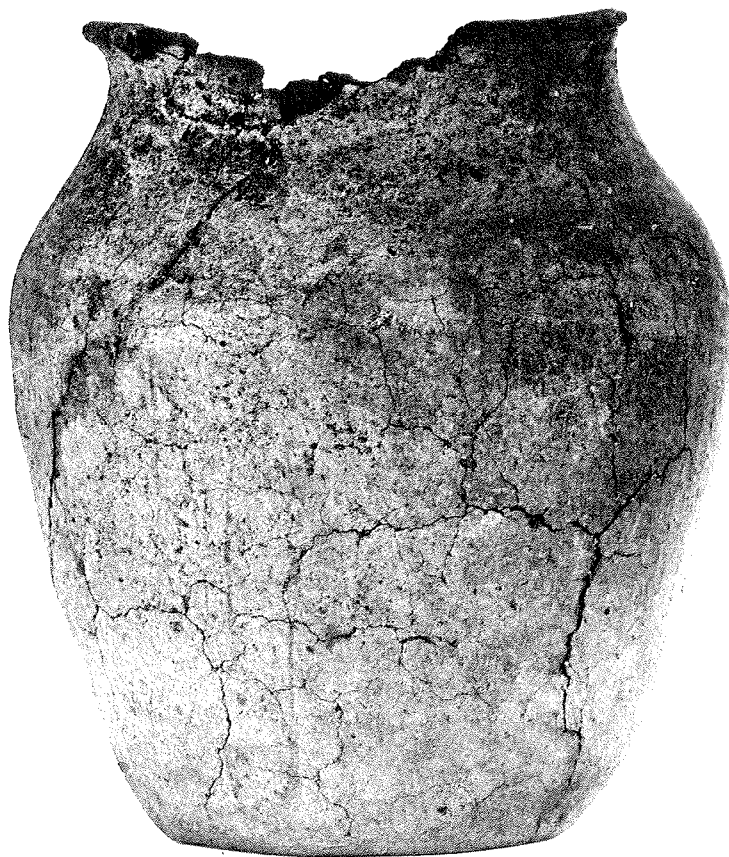
Anläggning 2. Efter framrensning.
Provgrop 9 och schakt III har delvis skadat stenpackningen. Från öster.
Structure 2 after clearing. Trial-pit 9 and cutting III have partially damaged the stone packing. View from the east.

Fig. 62

Anläggning 11. Profil med lerkärlet (fynd 73) in situ. Från sydväst.
Structure 11. Section showing pottery vessel (Find 73) in situ, seen from the south-west.

B5920

B5921

Fig. 63 Lerkärlet (fynd 73) i anläggning 11.
Pottery vessel (Find 73) in structure 11.

B5922

Fig. 64 Lerkärlet (fynd 39) i anläggning 18.
Pottery vessel (Find 39) in structure 18.

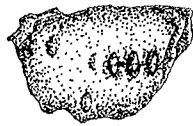

Fig. 65

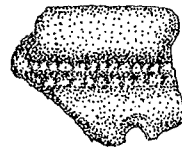

Fig. 66

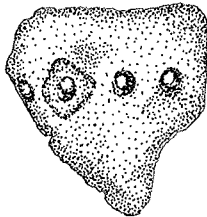

Fig. 67

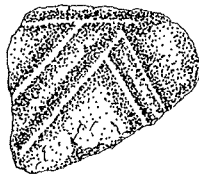

Fig. 68

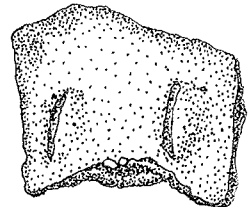

Fig. 69

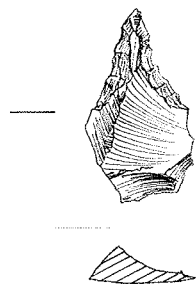

Fig. 70

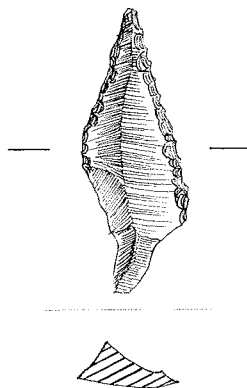

Fig. 71

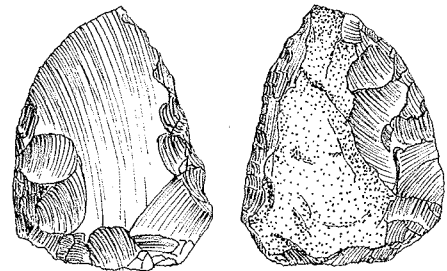

Fig. 72:a-b

Fig. 65 - 69 Ornerade krukskärvor.

Fig. 65, 67, 68 - fynd 25, anläggning 2
 Fig. 66 - fynd 37, anläggning 56
 Fig. 69 - fynd 5, anläggning 1.

Fig. 70 Avslag av slipat flintredskap med retuscherad spets - fynd 34, kulturlagret.

Fig. 71 Avslag med retuscherad spets, av flinta - fynd 33, kulturlagret.

Fig. 72 a-b Avslag med flathuggning, av flinta - fynd 25, anläggning 2.

Figs. 65 - 69 Decorated pot-sherds.

Fig. 65, 67, 68 - find 25, structure 2
 Fig. 66 - find 37, structure 56
 Fig. 69 - find 5, structure 1.

Fig. 70 Waste flakes off a polished flint tool with a retouched point (Find 34) culture layer.

Fig. 71 Waste flakes off a retouched flint point.

Fig. 72 a-b Waste flakes with flat-flaking of flint.

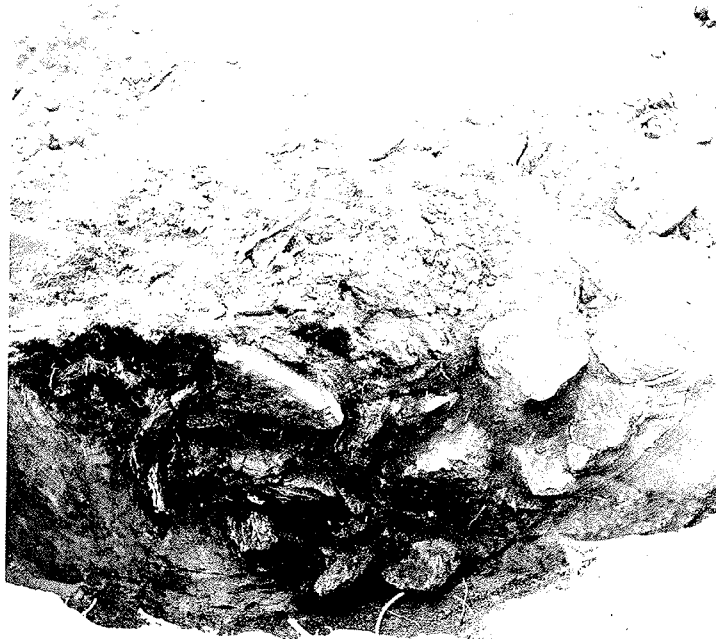
Anläggning 52. Hård. Profil. Halva anläggningen utgrävd.

BS263

Anläggning 56. Stor avlång mörkfärgning. Profil. Hela anläggningen utom en profilbänk är utgrävd.

BS264

Anläggning 16. Hård. Profil. Halva
anläggningen utgrävd. *B6265*

Anläggning 24. Grav. Profil. Halva
anläggningen utgrävd. *B6266*

Anläggning 2. Stenpackning. Framrensad. Provgrop
9 i förgrunden och schakt III i bakgrunden har
delvis skadat stenpackningen. Från VNV.

86267

Anläggning 13. Hård. Profil. Halva anläggningen
utgrävd.

86268

GAM KONSERVERING

Landskan:

Härad: Göteborg

Socken:

Gård/fastighetsbeteckning: Röra *Ob. 75*

Fornl.nr/fyndnr: 12:207 + 12:S 153, F39

*Ob. K. 75/70
i ansl. 11.*

Dnr: K 76/70

Inv.nr:

Neg.nr:

Inkommet för konservering: 3.9.70

Utlämnat från konservering: 4.9.70

Föremålsslag: Skärvor av lerkärl med hank och lock

Åtgärd: Skärvorna rengjorda och sammansatta med
Karlssons klister.Observerades att keramiken är delvis starkt
sintrad och slaggartad på ett sätt som tyder
på en sekundär bränning.

Bland krukskärvorna en liten klump järnslag.

Signatur: JE.S